

THEATERKRANT

HOME NIEUWS RECENSIES ABONNEREN TM ADVERTEREN COLOFON [f](#) [t](#) [s](#)

Zoek!

RECENSIES

EIND GOED AL GOED
TG STAN

TONEEL - 25 april 2013 - Kaaitheater, Brussel - [Speellijst](#)

Weer een sterke Bernhard van STAN

door Loek Zonneveld gezien 25 april 2013

Radicaal kleinschalig toneel, zeker als het uit Vlaanderen komt; we moeten er zuinig op gaan worden. Het wordt steeds minder op het programma van de Nederlandse zalen en schouwburgen genomen. Wat doodzonde is. Neem de nieuwe voorstelling van tg STAN, *Eind goed al goed*.

De doods vijand van elke Thomas Bernhard-enscenering is de anekdotiek. Als je bijvoorbeeld in zijn tekst *Am Ziel* (waarin een schrijver van de dramatische kunst voorkomt) een echte schrijver voor die rol vraagt, die niet kan toneelspelen, dan heeft de vulkanische oerkracht van deze toneeltekst verder geen schijn van kans meer. Thomas Bernhard speelt men het best als kamermuziek. Maar dan wel als Beethoven in de blender. Of als Sjostakovitsj met een vlammenwerper erop. Niet als wilt-U-nog-koffie-nee-doe-mij-maar-maar-thee-toneel.

Ook in *Am Ziel* door Toneelspelersgezelschap STAN, dat hier *Eind goed al goed* heet, wordt veel thee gedronken. De schrijver heet hier ook in het echt De Schrijver. Maar daar blijft het qua anekdotiek ongeveer bij. Jolente De Keersmaker en Sara De Roo, moeder en dochter, die zich opmaken voor de jaarlijkse tocht naar Katwijk, en Damiaan De Schrijver, de auteur van de dramatische kunst die zij op hun tripje hebben uitgenodigd, spelen hun personages met een serie geraffineerde tics en eigenaardigheden. Waardoor het almaar lijkt alsof ze iets anders willen dan wat ze zégen te willen.

De dochter, die in het stuk de indruk wekt verlegen te zijn, krijgt hier de allure van een vamp met weerhaakjes op haar ellebogen. De moeder, in de tekst een egocentrische helleveeg, wordt hier verbeeld met de doodsangst in de ogen, alsof ze vermoedt dat dit spel wel eens haar laatste kan zijn. En de auteur van de dramatische kunst, waarvan zij gedrieën de ter dood veroordeelde gevangenen zijn, schrikt zich een ongeluk als hem de wurgende vraag wordt voorgelegd: wat doet u nu eigenlijk precies in uw toneelstukken? En waarom applaudisseert men daar zo gemakkelijk voor?

De vormgeving wordt gedomineerd door een benauwd gemaakte ruimte die in de loop van het spel wordt opengetrokken, om vervolgens alleen nog maar meer benauwenissen prijs te geven. STAN heeft een hele cyclus Bernhard-teksten op zijn repertoire. Ze lijken per keer sterker te worden. En het is nog niet gedaan. Ook deze ruikt weer naar meer. Maar of wij dat in Nederland dan ook nog te zien krijgen? Het blijft afwachten. Grijpt derhalve uw kans nu het nog kan.

Foto: Sanne Peper

ELDERS

DE MORGEN

★★★★☆

'De drie personages zijn net niet karikaturaal in de rol die Bernhard ze aanmeet. Net zo spelen de auteurs hen. Ze houden de tekst een beetje op afstand, alsof ze bijna niet kunnen geloven wat de auteur hen hier allemaal in de mond legt. Sara De Roo drijft de karikatuur zelfs ten top als ze poseert als een haast debiele, slaafse trut.' Pieter T'Jonck

DE STANDAARD

'Het theater van STAN is na meer dan twintig jaar een vast gegeven geworden, spelend met een ironiserende afstand tussen schijn en zijn. Geen wonder dat StAN in Bernhard een gelijkgestemde heeft gevonden: de misantroop met messcherpe analyses van kleinschalige kantjes.' Live Laveyne

VOLKSKRANT

★★★★☆

'De scenografie (van Discordia-acteur Matthias de Koning) is daarentegen schitterend, met dat achterdoek, die projecties van de zee en de oude kroonluchter. Die vervallen omgeving zegt meer over de nuttelosheid van alles dan de

De nieuwste vacatures van [Theatervacatures.nl](#)

- [Hofplein Rotterdam](#) 13 mei 2013
Muzikanten kerstproductie Oliver Twist [...]
- [Amsterdams Fonds voor de Kunst](#) 13 mei 2013
Stagiaire Communicatie en Administratie m/v [...]
- [Koninklijk Concertgebouworkest](#) 13 mei 2013
Coördinator
Fondsenwerving [...]

NIEUWS

[Uitzondering kunstenaars-WW verlengd](#)

[Theaterfestival maakt selectie bekend van 'vacuümseizoen'](#)

[SCP: kunst steeds minder urgent](#)

[Nominaties Gouden Struis bekend](#)

[Private fondsen steunen IT's Festival](#)

[Theater na de Dam zet traditie voort](#)

[Meer cabaret in DeLaMar](#)

[Ann Olaerts directeur Toneelacademie](#)

[Nan van Houte secretaris-generaal IETM](#)